

Almanac de Interlingua

Numero 36 – Novembre 2012

Editor: Cláudio Rinaldi (almanacdeinterlingua@yahoo.com.br)

Esque il existe un pecunia solide?

Le salario minime como unitate de calculo

Io ha sempre audite mi collegas de travalio reclamar del depreciation de nostre salarios al longo del annos calculante quante salarios minime illes recipeva antea e ora. Per exemplo, quando io deveniva inseniante in 2005, io recipeva 700 reales al mense per vinti classes septimanal, valor equivalente a 2,3 salarios minime vigente al occasion. Mi carriera de inseniante de schola public durava solmente alcun menses, ma io sape que le circa 1000 reales que on paga de salario hodie equivale a solmente 1,6 salario minime actual. Esque le inseniantes passava a ganiar minus, allora?

Le resposta es no. Inter 2005 e 2012, le inflation official in Brasil accumulava 42%. Si on applica iste percentage a mi salario de 2005, le resultado essera 994 reales. Dunque, un inseniante gania hodie practicamente equal que in celle epocha.

Lo que passa es que on ha applicate un politica public de valorisation del salario minime, que in Brasil es stablite per le governmento federal. Totevia, le gente se ha habituate a utilizar iste salario basic, pagate al travaliatores non-specialisate e de curte scholaritate, como moneta de calculo pro comparar valores trans le tempore. Como on vide in iste exemplo, iste usage es equivocate, perque le salario minime representa un potentia acquisitive variabile secundo le politicas persecute.

Malgrado illo, le salario minime se usa officialmente pro calcular mulctas e indemnisationes fixe per le judices. A vices iste calculo se face in un unitate penal appellate “die-mulcta”, equivalente al trentesimo del salario minime vigente. Anque sovente es le calculo de mulctas in “panieros basic”, un lista de alimentos e altere productos necessari al superviventia de un familia ideal de quatro personas durante un mense, cuje costo es divulgate per institutos de statisticas e uniones laboral. Evidentemente, le valor del paniero basic varia in function del qualitate del productos e del loco ubi on los compra.

Le dollar como referentia

Altere usage latinoamerican es converter valores in dollars statounitese. On expecta que un mercantia constante un dollar ante plure annos debe valer le mesme dollar hodie e sempre. Ma iste practica es anque incorrecte per duo rationes: primo, perque le taxas cambial oscilla grandemente in le systema libere adoptate per le economias occidental; secundo, perque tamben le dollar es subjecte a devaluation al longo del tempore. Mi salario de 2005 valeva 264 dollars, contra 540 de un inseniante de hodie.

Como nos ha viste, ambes ha le mesme potentia acquisitive. Occurre que le dollar se excambiava per 2,65 reales a celle occasion ma per 1,85 real al initio del anno currente.

In un systema de cambios fluctuante, tote le cosas de valor, sia productos agricultural, fossile o manufacturate, sia metellos nobile o unitates monetari, toto es mercantias cuje precio pote variar secundo le occasion. Mesmo in periodos prospere e stabile, iste benes ha quotationes suavemente distincte de un die al altere. Imagina, allora, in epochas de crise e de incertitude sur le futuro.

Plus, le conception capitalista accepta que le inflation es necessari al crescentia economic, de modo que le precios e salarios se va altiante indefinidamente in tote parte. Lo que se comprava con un dollar in 2005 costa hodie 1,17 dollar in media.

Dunque, solo le auro es secur?

Per centennios, le auro e le argento esseva un porto secur pro evaluar le real potentia de compra. Multe monetas national fixava lor valor in grammas de un o de altere metallo. Per exemplo, inter 1833 e 1930, un dollar valeva sempre 1,5 gramma de auro. Iste valor passava per revision durante le Grande Depression e se figeva novemente, conservante se immobile usque al ruptura unilateral del Statos Unite con le Accordo de Bretton Woods. A partir de tunc, anque le auro es negotiate como un mercantia e su quotation oscilla immensemente in tempores de crise. Vide a basso alcun quotationes del auro in dollars :

Periodo	Quotation medie annual del uncia-troy de auro (US\$)
1934-1967	35
1973	97
1979	306
1980	612
1995	384
2001	271
2005	445
2008	872
2009	972
2010	1225
2011	1572

Le problema de utilizar le auro como referentia es que illo se porta de modo ben distincte secundo le stabilitate economic. Quando le gente ha travalio e prospera, le auro perde valor commercial e passa a esser un mal application financiari, ja que illo non rende interesses. In iste scenario, illo servi solmente como forma de immagazinare ricchezza, ma non de multiplicar lo. Sub precio fixe, illo pote mesmo devalutar se, perque non accompagna le inflation. Un citatano statounitese qui comprava auro in 1934 e lo vendeva in 1966 negociava sub le mesme taxa de 35 dollars per uncia-troy; totevia, le inflation de iste periodo in le Statos Unite faceva que 35 dollars in 1966 “comprava” non plus que 14 dollars de 1934, faciente del auro un pessime investimento.

In compensation, quando veni le alte taxas de inflation e disoccupation, on se escappa serviente se del auro, certamente plus secur que billetes de papiro emisse per autoritates sub diffidentia, assi que su quotation va rapidamente al alturas. Per illo, un statounitese qui acquireva auro in 2001 e lo conservava usque a 2011 se ha lucrato 480%, multo plus que le 27% de inflation in le mesme periodo.

Forsan illuse per iste belle numeros, multe personas ancora considera le auro le plus secur del pecunias. Il es ben facile trovar articulos mediatic stimulant le gente a

acquirer auro, un meravigliose medio pro conservar le potentia acquisitive e escappar al inevitabile devaluation del monetas national. Ecce un recommendation equivocate: sub le systema capitalista, le auro non es un pecunia, ma plus tosto un investimento como tante alteres, con avantages e tamben con riscos.

Le ultime annos, alcun interprisas offere lor auro virtual: le cliente acquire un certificato e le compania se incarga de custodiar le metallo. In practica, iste procedura es ancora minus secur que portar billetes de papiro, perque istes al minus ha garantia official de acceptabilitate .

Comprar e vender auro con securitate es costose. Su negotiation es oligopolisate per poc bancas e implica le pagamento de tarifas. Dunque, ultra non servir de referentia financiari in tempores critic, le auro deveni un mercantia privilegiate, al portata de ben pocos.

A iste puncto on se demandara: si ni le auro servi, allora que servira? E como saper si mi potentia acquisitive ha augmentate, diminute o stagnate in relation al annos passate?

Argento e pan: assi se conta le historia

Del invention del pecunia al 19^e centennio, le principal referentia financiari esseva le argento. De iste material se produceva le plus longeve pecias monetari in circulation, los de auro reservante se al cassa de sparnio del nobiles e del governamentos. Le drachma grec, le denario roman, le thaler europees e le peso hispanoamerican, totes circulava per longe tempore e frueva le confidentia del populo. Le ultime inspirava le dollar, initialmente un pecia de circa 25 grammas de argento, post substitute per billetes in papiro de verso verde.

Totevia, le argento passava a producer se in scala industrial e perdeva multo de su valor. Le paisess passava, allora, a ligar lor pecunia al auro e, post le Accordo de Bretton Woods, al dollar convertibile in auro. In le 1970s, iste accordo se rumpeva e le dollar ganiava le status de referentia unic pro tote le altere monetas national.

Le methodo le plus durable pro calcular le costo de vita in un certe momento historic esseva determinar quanto de argento costava le pan. Le pan es un del poc productos a existir in tote le tempores inter tote le populos occidental. Le vino, le textiles e alcun armas e utensiles tamben existeva, claro, ma le variationes de qualitate e confection es tante que il esserea difficile facer comparationes pro differente epochas e locos. Le pan esseva sovente subsidite per le governantes, de modo que on non lucrava tanto con su production. Tamen, como le plus essential del alimentos, illo representava quasi le 90 per cento de toto lo que mangiava le travaliatores durante le Medioevo.

Hodie, le gente mangia tantissime altere alimentos e consume productos multo plus diverse, assi que le pan ja non servi, sol, pro calcular le costo de vita. Illo esseva un bon referentia quando on lo produceva artisanalmente, con frumento plantate e recolte localmente, ma hodie le pan que mangia le brasilianos se fabrica con frumento plantate per argentinos, con quotation in dollars statunitense, commercialisate tanto in parve paneterias como in hypermercatos. Assi, su precio es tanto instabile como lo de tote le altere cosas.

Le institutos que calcula le evolution del precios se servi de listas con centos de productos que va de caramellos e biscuits a automobiles e immobiles. Le plus complete que sia iste listas, illos representa non plus que un referentia popular basic. Al fin, il non me beneficia que le precio del cafe ha descende si iste bibita non me place. Le sol maniera exacte pro saper como le inflation me affecta consisterea in elaborar un lista del productos que io consume e analysar lor precios al longo del tempore. Assi mesmo, il ha

productos clave que influe sur tote le altere precios: si le gasolina costa plus, allora tote le productos transportate in camion va anque costar plus.

Unitates fiscal e tabulas de correction

Le governamentos ben sape como conservar intacte le pecunia que illos collige. In le stato São Paulo, per exemplo, tote le impostos se leva in UFESP, unitate fiscal cuje valor se actualisa a cata anno secundo le indice de inflation, que se usa legalmente anque pro readjustar le contractos de location, ma infelicemente non se applica automaticamente al salarios. De iste maniera, tanto le impostos como le rentas conta sur le garantia de que lor valores non se depreciara con le passage del annos.

Le correction monetari pagate per le cassas de sparnio functiona de modo simile, ben que ci on non dispone de un unitate de calculo, le actualisation faciente se mense post mense secundo un indice denominate “taxa referential”. In theoria, iste percentage deberea garantir le potentia de compra del parve sparniatores, ma in practica il ni sempre es assi.

Iste typo de calculo es probabilemente le maniera le plus credibile pro verificar si un salario o un deposito ha conservate su potentia acquisitive original. Le unitate fiscal es un mecanismo plus facile de comprender e utilizar que le tabulas de correction, specialmente pro personas qui non ha grande cognoscentia de mathematica. Il es un pena que le regulas que on applica al hora de levar impostos e debitas non es le mesme que on applica al hora de remunerar travaliatores e sparniatores.

Como crear un unitate de calculo applicabile a mi realitate?

Il non es difficile obtener datos relative al inflation annual in date pais o region. A partir de iste information, on pote stablir un valor e un data initial e actualisar lo tote le annos o mesmo tote le menses. Le creation de un moneta de calculo demanda alcun poc passos.

Primo, on debe seliger un anno referential stabile, quando le precios esseva ni troppo alte ni troppo basse. In nostre exemplo practic, on selige 1995, epocha quando se consolidava le era digital e global con su previsiones de ricchezza e prosperitate, de successo del uniones doaner e monetari, del triumpho del modello capitalista e del systema democratic. 1995 representa le optimismo: le auro valeva poco e le actiones, multo. In iste anno, on baptisava *euro* al futur moneta que integrarea Europa. Brasil e Argentina habeva superate lor crises inflationari e viveva un periodo de euphoria. Le Medie Oriente esseva novemente tranquille; Israel e Palestina dava demonstrationes de que un accordo pacific venirea tosto, sub mediation statounitese; India e China affirmava lor booms economic. Le mundo esseva preste a crescer indefinidamente per tote sempre.

Le secunde passo es seliger un valor initial pro nostre moneta de calculo. Le real brasilian e le peso argentin seligeva le dollar al occasion de lor implantation; le dollar, a su torno, habeva selecte le peso espaniol de argento. Nostre unitate essera un moneta de auro imaginari pesante 3,1105 grammas – le excentricitate se explica ja. Como dicte supra, le auro non soleva circular inter le populo, ma un notabile exception occurreva quando le formation del status national duceva al intensification del commercio interregional. Tunc, diverse governamentos cuneava un pecia auree inspirate in le *solidus*, moneta create durante le declinio del Imperio Roman a fin de controlar le inflation e stabilisar le economia. Le nomines variava secundo le loco de origine – florino, ducato, cruzado, scuto, guinea, gulden, chervonets, dinar –, ma il se tractava

essencialmente de un mesme moneta con circa 3,5 grammas de auro fin, cuje acceptabilitate universal rendeva a illo le supernomine “dollar del Medioevo”. Alora, il es con spirito historic e ludic que on ora recrea le solido, ben que le spirito pragmatic recommenda reducer un pochetto su peso a un decimo de uncia-troy, lo que rendera le calculos ben plus rapide.

Le illustration monstra un *solidus* de Constantino, un *guinea* de James II e un *louis d'or* de Louis XVI. Le prime solidos se faceva cunear per le imperator roman Diocletiano in 301 post Christo. Initialmente, illo equivaleva a 1000 denarios, ma su valor poteva fluctuar secundo le inflation – cinquanta-cinque annos post su introduction, illo valeva 4,6 milliones de denarios, consequentia del hyperinflation per que passava le decadente Imperio. Equalmente, Grande Britannia lanceava su guinea con valor de 20 shillings in 1633, ma, gratias a un valorisation inexpectate del auro, su quotation oscillava usque a 30 shillings in certe periodos.

In 1995, le quotation medie annual de un un uncia-troy de auro in London esseva 384 dollars. Un solido, dunque, valeva 38,40 dollars. A partir de iste dato on passa al tertie e ultime passo: converter le valor del solido al moneta local e actualizar lo secundo le inflation. Le tabula que on vide a basso monstra iste calculos pro quatro paisas.

Anno	Statos Unite	Regno Unite	Francia	Brasil
1995	US\$ 38,40	£ 24,60	F 203,20	R\$ 32,40
1996	US\$ 39,45	£ 25,30	F 207,05	R\$ 39,20
1997	US\$ 40,65	£ 25,90	F 211,10	R\$ 43,10
1998	US\$ 41,60	£ 26,85	F 213,55	R\$ 44,70
1999	US\$ 42,25	£ 27,60	F 214,95 = € 32,75 ²	R\$ 46,00
2000	US\$ 43,15	£ 28,10	€ 32,95	R\$ 49,90
2001	US\$ 44,60	£ 28,90	€ 33,50	R\$ 52,50
2002	US\$ 45,90	£ 29,10	€ 34,10	R\$ 57,30
2003	US\$ 46,60	£ 29,95	€ 34,70	R\$ 65,80
2004	US\$ 47,65	£ 31,05	€ 35,45	R\$ 72,60
2005	US\$ 48,95	£ 32,15	€ 36,20	R\$ 77,10
2006	US\$ 50,60	£ 32,85	€ 36,90	R\$ 81,00
2007	US\$ 52,25	£ 34,30	€ 37,45	R\$ 83,30
2008	US\$ 53,75	£ 35,70	€ 38,05	R\$ 87,50
2009	US\$ 55,80	£ 36,00	€ 39,05	R\$ 93,30
2010	US\$ 55,60 ¹	£ 36,85	€ 39,10	R\$ 97,20
2011	US\$ 56,60	£ 38,65	€ 39,75	R\$ 103,40
2012	US\$ 58,30	£ 40,50	€ 40,55	R\$ 109,50

¹In 2009, il habeva deflation de 0,34% in le Statos Unite. Le solido de 2010, dunque, valeva minus que lo del anno anterior.

²In le caso de Francia, on debeva converter le francos in euros in 1999. Le cambio official adoptate per le Union Europee es 6,56 francos per euro. Le mesme procedura debe adoptar se pro tote le paisas del Eurozona e alteres in que le unitate monetari ha essite substitute.

Le valor initial del solido se obtene applicante le taxas cambial al initio de 1995 pro converter US\$ 38,40 a cata moneta desirate. A partir de tunc, cata solido habera valor proprie e independente, secundo le inflation de cata pais. Illo servira solmente al realitate de celle pais, allora. Per illo, on va constatar que un solido hodierno non pote converter se in altere per le simple application del quotation cambial del die. In compensation, illo reflectera con plus precision le situationes local al longo del ultime annos.

Ecce un exemplo de application del solido: si in 2005 un professor recipeva al mense R\$ 700, su salario esseva dunque 9,08 solidos (700 divide per 77,10); si iste professor gania R\$ 1000 in 2012, su salario es 9,13 solidos (1000 divide per 109,50), assi que il habeva nulle perdita de su potentia acquisitive al final de iste septe annos.

Si a un latere on sape que nulle moneta es immune al corrosion inflationari, al altere on pote al minus calcular si nostre renta se va conservante. Al fin, nostre salario es le sol moneta a que nos pote acceder.

Australia propone le legalisation de duo drogas

Un studio australian sur drogas illegal divulgate in septembre presenta le conclusion que le pais deberea legalisar le marijuana e le ecstasy. Secundo le professor Bob Douglas, coautor del reporto, le prohibition al drogas non ha functionate. Malgrado le bon performance del policia australian, le consumo e le commercio de drogas ha augmentate anno post anno. Circa 200 mille australianos consume marijuana, de un population total de 22,3 milliones. Le pais ha le plus alte proportion de consumidores de marijuana e de amphetaminas del mundo, insimul con Nove Zelanda, in accordo con le revista medic *The Lancet*.

Le documento per Douglas propone que le governmento controla le vendita de drogas, offerente los solmente a majores de 16 annos, accompagnate de orientation e tractamento. Le professor remarca que projectos simile se ha adoptate con bon resultatos in Europa, e que Australia debe al minus debatter le question: “Le personas qui adopta positiones dur contra le drogas se ha beneficiate politicamente, ma multe politicos australian ja admitte que isto debe cambiar.”

Omelette de historias

Inter le romanos, on batteva claras e vitellos de ovos con melle e coceva le mixtura in un scutella de argilla. Le platto se nominava *ova mellita*, ‘ovos al melle’, e es mentionate in le libro de receptas culinari sophisticate de Apicius.

Totavia, le franceses affirma que le parola *omelette* deriva plus tosto de *lamelle*, un ‘parve lamina’, e le angleses garanti que iste plato esseva inventate per Oswald Mellet, qui esseva medico ma aperiva un restaurante specialisate in ovos, al entrata del qual il habeva un placa sur le qual se legeva “Dr. O. Mellet”.

Conversations e-postal

Como exposite in le Almanac passate, le prepositiones sole usar se de modo plus libere in Interlingua que in le linguas ethnic. On presenta ci ancora alcun typic situationes in que le uso de un o altere preposition non causa problemas al bon communication. Assi me scribeva Patricio Negrete:

In anglese le phrase espaniol, forsan simile in portugese, *El libro de Stephen King* se rende *The book by Stephen King* proque on comprende que illo esseva scripte **per** ille. Como tu dice le communication debe esser effective e il essera necessari leger plus, considerante que le litteratura non es abundante. Si tu ha materiales registrate que pote esser inviate via e-posta, io te los regratiara. Le personas qui parla in Radio Interlingua pare esser bon parlatores de Interlingua. Si, me pare ben le idea de facer public iste questiones grammatic. Forsan altere personas poterea render lor opiniones.

Mi resposta esseva:

On dice sovente *un libro per Stephen King*, como in anglese, ben que le preposition *de* es plus frequente inter le linguas de controlo. Question de preferentia, a mi vider. Il ha anque vacillation in le uso de nostre preposition *sobre*, que pote dicer se indifferentemente *re*, *de*, *sur* o *super*. Le plus specific es *re*, de senso identic al Esperanto e Occidental *pri*, ma illo non sona multo natural. Assi, tu pote seliger inter *parlar re amor*, *parlar de amor*, *parlar sur amor* o *parlar super amor*.

Como on debe leger le signo % in Interlingua? Primo, sempre melior es consultar le linguas de controlo: quatro usa le preposition *per* (anglese *per cent*, portugese *por cento*, espaniol *por ciento*, italiano *per cento*); un usa le preposition *pro* (francese *pour cent*). Stricte, dunque, le sol forma correcte in Interlingua deberea esser *per cento*. Totevia, multe interlinguistas – sinon le majoritate de illes – prefere utilizar *pro cento*, forma derivate tamben del germano e del linguas nordic, que es le idiomas maternas de un parte considerabile del usuarios active de Interlingua. Ambe formas es perfectemente comprensibile a qualcunque lector o ascoltator, alora il ha nulle bon ration pro imponer un standardisation.

Qualcunque lector qui vole participar de iste section pote inviar su commentario o su dubita al e-posta del editor. Le plus de punctos de vista, melior.

Messages de anniversario

Como dono de anniversario, le Almanac de Interlingua ganiava duo sollicitantes plus le ultime mense, un mexicano e un statunitense. Le subcontinente nordamerican representa currentemente circa 20 per cento del receptores directe del Almanac. Nostre cassa e-postal recipeva ancora messages de felicitation:

Car Cláudio,
Bon anniversario e multe gratias pro tu grande travalio con le Almanac!
Salutationes
Giovanni Sora (Milano, Italia)

Gratias pro le numero 35. Si, tres annos es grande tempore a celebrar pro le Almanac. Felicemente tu commentario in le “lettera” non se faceva real: “le proxime evento potera certemente esser le plen extinction de nostre sol publication in Interlingua”. Nostre *Internovas* es plus vetule que le UBI mesmo. Su prime apparition es de januario 1990, dunque jam plus de 22 annos de existentia! Certo, con alcun problemas periodic, mesmo su bimestralitate/trimestralitate, lo que toccava su regularitate. Io intende le proxime anno facer un exemplar sur papiro, como antea. Iste exemplo es date per le nederlandeses del *Voce de Interlingua*. Intertanto, le collaborationes es pauchissime e mi tempore a travaliar me consume troppo. In ultra, io ha nulle microcomputator private, ma in 2012 io intende comprar un notebook.
Ramiro Castro (Brasília, Brasil)